

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gegorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. I. An & quando Exceptio Transactionis impediatur ingressum litis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

QUÆRITUR I.

An Exceptio transactionis sit talis, ut litis ingressum impediatur, atque à lite contestanda relevet?

Dixeris forsitan, non esse talem. I. Quia transactio est exceptio peremptoria: sed exceptiones peremptoriae sunt opponendae post litis contestationem, vel huic statim annectendae. c. 1. de lit. contest. in 6. l. 8. l. 9. C. de except. l. 2. C. sentent. rescind. non poss. ergo. II. Licet exceptiones peremptoriae opponerentur ante litis contestationem, ea tamen non attenduntur, sed secundum communem praxim respiciuntur post litem contestatam, ac in Processu pergitur. Paul. de Castr. in l. 7. ff. de iur. iur. n. 6. Jason ibidem n. 23. Unde solet Iudex interlocutorie hoc vel simili modo pronuntiare: Beklagter soll seines Vorwendens ungeachtet auf erhobene Klage zu antworten / und den Krieg Nichtens zu bedingigen (litem contestari) schuldig seyn / und werden ihm seine Exceptiones nach der Kriegsbedingung zerstörllicher Weise einzumenden billich vorbehalten. Daniel Moler, in commun. ad Const. Jacq. p. 1. consil. 3. n. 2. Wefenbec. in commun. C. de Except. n. 10. seq. Etque hoc III. valde consultum & utile Reo, si nimirum ejusmodi exceptiones reserventur post litis contestationem, ipse verò prius respondeat ad oblatum libellum, ac postea primum tales exceptiones objiciat; nam, quia solà peremptoria exceptio (R. P. Picbler Decisiones.) non impedi-

tionis objectione inducitur litis contestatio. Lanfranc. in c. quoniam de probat. Reus videtur eo ipso intentionem Actoris confiteri, & id tantum intendere, ut tractetur de sua exceptione: in qua probanda si deficeret, etsi Actor intentionem suam non probaret, condemnandus esset, nisi prius respondendo negasset intentionem Actoris, & sic litem negativè contestatus fuisset. Cuiac. lib. 9. observation. c. 36. Jac. Schultes observ. 7. n. 7. seqq. Specul. lib. 2. p. 2. tit. de Except. §. 4. n. 4. Servitque hæc exceptio post litem contestatam etiam ad hoc, ut, si postea de iis liquidò constet, omnia retro acta sint nulla, Reusque ab instituta actione absolvendus. IV. Naturale est, & Ordo Judicii exigit, ut prius constet de jure Actoris per allatas ab eodem probationes, antequam Reus imponat sibi onus probandi exceptionem peremptoriam; si enim Actor non probet suam intentionem, Reus est absolvendus, etsi nihil præstiterit. l. 4. C. de edendo. Sed non constare potest ordinariè de jure Actoris per probationes, nisi prius fiat litis contestatio: ergo non debet opponi exceptio peremptoria ante litis contestationem, qualis exceptio est etiam Transactio. V. Probatio talis exceptionis sæpe est longio-

A a a

longio-

longioris indaginis: sed non præstat litem differri in longum, & Judicium differri, Actorémque, qui paratas habere debet probationes suæ intentionis, diu suspendi: ergo. Accedit VI. text. in c. 2. de lit. contest. in 6. ibi: imò ea (exceptione peremptoria) non obstante fieri oportebit eandem, scilicet litem contestationem: ergo.

At verò si dispositionem Juris clarissimam in c. 1. § 2. de lit. contest. in 6. comprehensam attendere velis, uti debes, dicere oportet, Transactionem esse de illis exceptionibus peremptoriis, quæ litem ingressum, adeoque litem contestationem, ex sua natura impediunt, modò in continenti & sine longiori mora probari possit, ut habet communissima Doctorum in c. 1. de transact. l. Fratris 10. C. de transact. cum Bart. Bald. Jo. Andr. aliisque. Id quod Gail sub dicta limitatione probationis in continenti etiam extendit ad transactionem in criminalibus factam. tract. de Pace publ. l. 1. c. 11. n. 11. seqq. ac in fine n. 19. ait, ita in puncto litem contestationis, ubi de transactione liquidò constat, quotidie observari; asseritque illud receptum inter Auctores: hodie constat transactum, hodie rejiciatur litem contestatio, & Judicium finiatur. Quòd autem in continenti debeat posse probari transactio, Colerus de Process. Exec. p. 4. c. 1. n. 159. probat si non satis ex Jure, saltem ex consuetudine. Textus c. 1. cit. sic habet: exceptionis peremptoria, seu defensionis cujuscumque, principalis cognitionem negotii contingentis oblatam, de re judicata, transacta, seu finita accipiat litigator, litem contestationem non impediatur, nec retardet. Licet igitur aliæ exceptiones peremptoriae non impediatur litem contestationem, impediunt tamen illam tres ibi specificatae, quæ propterea vocantur litem finita, licet exceptio rei judicate, exceptio transactionis, & exceptio jurisjuramento, quo litem finita, seu juramentum decisorium, uti DD. communiter accipiunt verbum finita. Cum itaque per transactionem aliquando per transactionem fuerit finitum, eamque notoriam, vel saltem in continenti per exhibitionem Instrumenti publici probabilem, si fides fit, transactionem fuisse non ac à Principe ratificatam, quam pars non inficiatur Pars adversa, si alveò fuit, oppositam transactionem exceptionem impedire litem ingressum & contestationem, Actorémque audiendum, & à Judicii limine repellendum esse in perpetuum. Text. d. c. 2. non fuit à Parte adversa ratatus plenè & integrè, sed omnia verba, intra parenthesis posita, summè notanda; sic enim sonat: non obstante (nisi sit de illis exceptionibus, quæ litem contestationem impedire fieri oportebit eandem: atqui inter exceptiones litem contestationem impediunt in c. 1. precedente receptum) quoque est transactionis exceptio, ergo transactionis exceptione interposita fieri non oportet litem contestationem; licet interposita exceptione peremptoria generaliter loquendo eandem non impediatur.

Firmantur hæc solidissime per rationem in Jure & bono publico fundatam; eo quod bonum publicum erogat, & Jura omni modo velint, lites semel extinctas non resuscitari: atqui per transactionem, sicut per rem judicam & juramentum lites deciduntur, lites extinguuntur, finiuntur, & per lites contestationem iterum resuscitentur, ergo, ubi locum habet exceptio transactionis vel notoria, vel in contractu liquidabilis, contestationem lites non oportet.

Atque ex his per se se ruunt, nullo negotio removentur in oppositum adducta. *Prima duo* procedere possunt regulariter de aliis exceptionibus peremptoriis, saltem longiorem indagationem requirentibus, & non notoriis vel in continenti non probabilibus, non vero de exceptione transactionis specialiter excepta in *d. c. 1.* saltem si ea vel sit manifesta, vel facile & citò probari possit. *Tertium* videtur supponere falsum, quod per omnis exceptionis peremptoriæ objectionem fiat lites contestatio, cum *cit. c. 2.* id generaliter neget his verbis: *si oblatò ab Actore libellò ex parte Ad exceptio peremptoria proponatur, nequaquam per hoc lites contestatio intelligitur esse facta,* quamvis addatur, per eam non impediri lites contestationem, regulariter faciendam postea, nisi sit exceptio lites finitæ. Item supponit falso, quod reservatio exceptionis peremptoriæ post lites contestatam utilis & consulta semper sit Reo; hæc enim longè consultius & utilius est, si per exceptionem peremptoriam

tollere in perpetuum possit omnem litem, & novæ lites ingressum; cujusmodi exceptiones in *d. c. 1.* dicuntur esse res judicata, & specialiter etiam transactio. Si responderet tali casu ad libellum Actoris, & sic litem contestaretur, imponeret sibi obligationem ad litem novam sustinendam in negotio principali, & ad diluendas Adversarii probationes afferendas, quod absque molestia, & subinde etiam absque periculo fieri nequit, aut absque expensis.

Quartum rursus locum non habet in exceptione lites finitæ, qualis est transactio; ad quid enim prodest per Processum intelligere jus Actoris ex probationibus ab hoc afferendis, si ejus jus omne præfocari, & ante omnem litem elidi per exceptionem clarè & in perpetuum possit. *Quintum* jam præverti in Resolutione Questionis, & in Assertionem, cui addidi, *modò in continenti sine longiori mora probari possit* transactio exceptio: in nostro autem casu transactio inita nec indiget probatione, sed est notoria, & in confesso apud partem adversam.

Sextum pariter jam expedivi supra per integram textus allegationem, qui expressè excipit exceptiones lites finitæ, ex natura sua lites contestationem impediens, cujusmodi est transactio, dum ait: *nisi sit de illis exceptionibus, quæ lites contestationem impediunt.* Cum igitur aliqua saltem exceptiones peremptoriæ lites contestationem & ingressum per se impediunt, ac inter has recensatur in *c. 1.* sapius allegato eti-

am transactio, hac interposita à Reo litem contestari necesse non est: sed hac exceptione probata à Reo peti, ac à Judice pronuntiari debet, quòd ad institutam Actionem respondere non reneatur, & Actor non sit audiendus. Berlich. *p. 1. conclus. 18. n. 40.* Unde sententia, quæ fertur super hujusmodi exceptione sufficienter nota vel probata, non est præcisè absolutoria ab instantia & observatione Judicii, ut perperam volebat Wesenbec. *ad Cod. tit. de Except. n. 4. sub fin.* uti fit in exceptionibus dilatoriis, sed est absolutoria ab instituta actione, vel à petitione

Actoris in causa principali, habentem vim definitivæ, ut videlicet Actor petuò intelligatur exclusus esse à agendo. Math. Coler. *ad c. cum venerabilis de Except. n. 40. post med. unde & sententia.* Ubi testatur communem ita Præcticam servare, item *47. seq.* Idem ferè testatur Perz. *Cod. l. 3. tit. 9. de lit. contest. n. 7.* mirum explorati Juris esse, quòd exceptiones *litis per transactionem*, res judicatam, & jus jurandum præcedant litem contestationem, & Actor rem à limine ac ingressu Judicii moveant.

QUÆSTIO. II.

An Exceptio Præscriptionis sit talis, ut litem ingressum impediatur, atque à lite contestanda relevet?

EX dictis fortassis in Negativam inclinabis, eò quòd in allegato sapius *c. 1. de lit. contest. in 6.* solummodo tres referantur exceptiones litem finitæ, quibus id privilegii, ut litem contestationem facere non oporteat, concessum est, videlicet transactio, res judicata, & jusjurandum juxta communem interpretationem: ergo quoad cæteras exceptiones peremptorias, inter quas collocatur Præscriptio, procedit Jus commune, præcipiens prius fieri litem contestationem, & tum primùm eas proponi; nam exceptio firmat regulam in contrarium. *Confirmatur:* Ordo Juris exigit, ut prius audiat Reus probationes, quas primùm post litem contestationem potest

ac debet Actor proponere ad fundamentam suam intentionem, antequam suas opponat exceptiones peremptorias. per *l. 8. l. 9. C. de Except.* ante litem contestationem non opponi exceptio peremptoria Præscriptionis. Atque ita DD. communi sententiæ cum Jafone in *l. aut Præscriptio. ff. de jurejur.* Ratio est, quia hujusmodi exceptiones non opponuntur ad impediendum Processum, sed non unicè, sed simul etiam ad movendam causam in negotio principali audenda, ut Reus obtineat totalem abolitionem in causa principali, non tantum in hac, sed etiam in alia instantia aliàs forsan sibi movenda.

Sed facienda est distinctio, quæ